

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN.

Az erdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére Kolozsvár, Király-utca 25 sz., reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca, 3 sz., a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyf. pénztárnokhoz Kolozsvár, Mátyáskirály-tér Bánffy-palota intézőndők.

*

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négyes cm.) 6 k., féloldal 3 k., negyed oldal 1 k. 50 f. Egyesületi tagok és fél-éves hirdetőknél 10%-al, egész éves hirdetőknél 15%-al olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve.

A KÉZIRATOKAT NEM ADJUK VISSZA.

Felelős szerkesztő: **Ványolós Miklós.**

Kérelem.

Tisztelettel kérjük fel azon tagtárs urakat, kik a folyó évben — akár az országos méretű, akár az eredeti Boczonádi-féle kaptárban — a Boczonádi által hirdetett rendszer szerint kezelték méheiket, hogy ugy a kedvező, mint a kedvezőtlen eredményről egyesületünket egy levelező-lapon pár sorban *f. é szeptember 20-ig* értesíteni sziveskedjenek.

Miután egy-két kísérletből nem lehet megállapítanunk, hogy e rendszer vagy az eredeti nagy kaptár alkalmazása vidékünkön beválik e, azért szükségünk van minél többek szives véleményére, melyekből lapunk hasábjain általános véleményt mondhatunk.

Az elnökség.

A méhek betelelése.

Őszre jár az idő. A fák levelei már maholnap sárgulni kezdenek. A mezők mézelő viránya nagyrészt elpusztult, csak itt-ott található még egy-egy elkésett elkényszeredett mézelő virágot, mely — mint a beteg gyermek szemét — bádgyadtan emeli halvány szirmait a már vörös sugarakat osztó napra, attól könyörög egy kis éltető meleget a dermesztő őszi éj után. De hasztalan minden könyörgése; a máskor oly könyörületes nap már nem oszthatja melegét a könyörgő virágra, mert más vidékre kell azt terjesztenie

A természet e szunnyadását megérzik a méhek is. Már szünetelni kezd az eddig oly szorgalmas külső munka. A kaptárakba csoportosulva előkészületeket tesznek a telelésre. Csak itt-ott találkozzunk még egy-egy kis méhecskével; mely a még található virágokból igyekszik összegyűjteni most szó szerint a „napi kenyeret”; vagy a növények gyantáit és mézgaizzadmányát szedi össze, hogy lakása nyílásait a téli hideg ellen betapaszthassa.

A hól a tarlóvirág és pohánka bőven tenyészik ott a méhek még nem hagyták abba a szorgalmas gyűjtést; azonban a hól már nincs arravaló virány, ott a méhek betelelését meg kell kezdeni különösen a több munkát igénylő, nagyobb méhesekben.

A kassal méhészkedőknek nem okoz nagy gondot a méhek kezelése s így a betelelés sem; de a milyen a munka olyan az eredmény is a kaptárokéhoz hasonlítva.

A kassal méhészkedőknek telelésre ki kell válogatniok azon törzseket, melyekről a tapasztalat után föltételezik, hogy a tavaszt minden baj nélkül elérik. E végre azon kasok, melyek elég sulyosak, népesek és alkalmas helyre állíttatnak, — ha valami különös baj nem éri azokat egészen jól telelnek át. De a leggondosabban betelelt kasok is, — ha az egér azokra rákap — elpusztulnak.

A sulyos és néptelen kas többnyire anyátlan. Az ilyen anyátlan törzs rendszerint vagy már herefiasításos vagy, ha még nem az, a tél folyamán okvetlen azzá lesz, mert fellép az álnyaság, a mely a család menthetlen pusztulását idézi elő. Azért legtanácsosabb az ilyen törzset jól megvizsgálni s ha azon az anyátlanságot észre vesszük orvosoljuk még a betelelés előtt, mert azután a méheket tavaszig bolygatni nem lehet.

Az ilyen anyátlanságot legcélszerűbben úgy orvosoljuk, ha azt egy gyengébb, de életerős anyával bíró családdal egyesítjük. E műveletünkben nagy segítségünkre van a méhek veszélytelen leszédítésének lehetősége.

Apróra tört salétrommal telített vízben áztassunk tenyérnagyságu ócska rongydarabokat. Az ilyen módon telített rongyokat szárítsuk meg a napon vagy a meleg kályhán.

Vegyük elő most az egyesítendő kasokat; állítsuk be azokat külön-külön egy egy sodrony rostába; tegyünk a rosták alá tégladarabon egy-egy megszáradott rongydarabot; gyűjtsük ezt meg s tartsuk a kasokat 2—3 perczig a füst felett. Az égő salétromos rongy füstjétől a méhek 2—3 percz alatt leszédülnek s a rostába hullanak; de hogy a lépek közt maradt méhek is lehulljanak, a kas oldalait gyengén veregessük meg. A rostákba hullott méheket töltsük egybe, rázzuk össze s akár kasba, akár pedig kaptárba lakolhatjuk az egyesített családot, ha a beteleléshez szükséges fölösleges telt keretekkel rendelkezünk, ennek hiányában lakoljuk a

most kiürített kasok közül abba, a melyekben több a méz, hogy télire elég táplálékkal legyenek ellátva.

E leszédítési eljárás nemcsak azért megbecsülhetlen, mert a méhek kezelését nagyon megkönnyíti, hanem a mi ennél nagyobb a méhek emlékező tehetségüket elveszítik s a feléledés után egymást testvéreknek fogják tekinteni, nemkülönben az anyátlanok az ujan kapott anyát üldözni nem fogják.

Ha a kasok telelésére alkalmasabb helyünk nem volna, azokat künn is hagyhatjuk, de akkor minden egyes kast külön-külön pokrócczal, szalmatekerccsel stb. fődjük be jól, hogy a hideg ellen jól meglegyenek óvva. Ezen kívül hintsük körül a kasok aldeszkáját pozdorjával; vagy rakjunk köréjük bojtort, hogy az egerek azokhoz ne férközhessenek.

A kasokat telelésre legalkalmasabb mérsékelt levegőjű, száraz, sötét helyre tenni. E czélra legjobb a jó száraz pincze elég meleg és sötét padlás, vagy kamra, mint a hol a téli zord idő, a szél stb. ellen megvannak védve. Azonban mindenütt alkalmaznunk kell az egér ellen fennebb leirt behintést vagy körülrakást, mert ha arra az egér egyszer rákapott és befészkelte magát lehetetlen azt kispusztítani, s a méheket végveszedelem fenyegeti.

Helytelen — a mint sokan teszik — a kasokat szalmára állítani. A szalma egyrészt az egérnek alkalmas menhelyet ad, másrészt a kasban meggyült és lefolyó csapadék a szénát megrothasztja s ennek bűze a méheket megöli, vagy a rothadás a lepéitményre is áterjed.

Lehet a kasokat rudra felkötni s úgy felfüggeszteni, ez eljárás a teljes szélmentes helyet kívánja meg.

A kasok beteleléséről azért szóllok, mert azt az okszerű méhészet egy segédeszközének tekintem. Jóllehet, hogy a kas is kezelhető észszerűen, de ennek eljárása sokkal komplikáltabb a kaptárokénál s ha az eredményt tekintjük úgy mennyiség, mint minőség tekintetében a kaptárban termelt méz jóval felülmulja a kasban termeltet. De miután múltépek gyártásához szükséges tisztaviasz termelésre legjobb a kas, minden nagyobb méhesben szükséges e célból egy nehányt tartani.

Mint fennebb említém, a kaptárakkal üzött méhészetnél a méhek betelelése sokkal nagyobb munkát ad. Minden bajt; minden fogyatkozást orvosolni kell, de ha kell könnyebben is lehet orvosolni, mert a kaptárakba betekinteni és abba dolgozni sokkal könnyebb, mint a kasokban, csak érteni kell hozzá.

Hogy valamely kaptárba lakolt méhtörzs jól átteleljen szükséges a meleg kaptár, erős család, termékeny anya, elegendő méz.

Meleg az a kaptár, melynek bélelt kettős deszka falai van-

nak, míg az egyszerű deszkafalu kaptárak a közönséges kasok módjára helyezendők el Meleg kaptárban a méhek sokkal jobban telelnek, kevesebb mézet fogyasztanak és hamarabb kezdik a fiasítást.

A kaptárban annyi méh kell legyen a mennyi 4-5 lép utcát megtölt, de meleg kaptárban kevesebb méh is átszokott telelni, ámbár itt már nagyobb a kockázat, mert ha a tél keményebb, ha áttelelnek is tavasszal elpusztulhatnak. Azért legjobb a gyenge családokat egyesíteni, hogy a fentebb kitett mennyiséget elérje; ilyenkor az erősebb, szebb és ifjabb anya alkalmazandó.

A méhek téli eledelére legalább tíz kiló befedett mézes keretet kell alkalmazni. Ha a kaptár elég meleg, kevesebbrel is beérik a méhek, mindazonáltal nagy szükségük lesz arra a méheknek a kora tavaszi fiasításhoz, s ha ősszel nem láttuk el méheinket elegendő táplálékkal, akkor tavasszal etetnünk kell azokat a mi annyi munkát igényel, hogy okosabban cselekszünk, ha már az őszi beteleléskor megfelelő mennyiséget adunk be.

Meg kell vizsgálnunk az anyákat, nem bénák-e, mert minden bénaságuk árt petéző képességüknek. Az ilyen anyákat a méhek maguk gyakran elpusztítják, ugyanazért jó azokat most kicserélni.

A kaptárból kivett keretek ugyanazon sorrendben rakandók vissza, de vigyáznunk kell, hogy a felső keretsorban mindig teljesen kiépített keretek teendők, hogy a mézes lépek egymásután következzenek. Arra is ügyeljünk, hogy az alsó és felső keretsor között hézag ne maradjon. Ez okból a két egymás fölötti keretet szorítsuk egymáshoz, mit ha nem tehetnénk az egész hézégot lépdarabbal töltsük ki. Ily módon a két keret egyet fog képezni, a melyen a méhek szabadon mozoghatnak, míg a megszakított kereteken a megdermedt méhek át nem mehetvén, a telt keretek daczára éhen pusztulnak el.

Egyéb szükséges eljárás még, hogy úgy az üres mézür, mint a keretekig betölt ablak és ajtó között lévő térbe tegyünk megfelelő nagyságu szalmapárnát, vagy 4-6 réteg újság papírt, hogy a meleget minél inkább megtarthassa.

Végre a röpknyílást szükítsük meg.

Az így betelelt kaptárakat többé ne háborgassuk, hanem adjunk időt a méheknek, hogy a repedéseket és nyílásokat tetszésük szerint ragasszák be.

A viasmoly.

E b. lapok ápril havi 4. számában »A viasmoly«-ról van egy közlemény, minthogy erről többször is olvastam téves nézeteket, az idézetések mellőzésével elmondom én is véleményemet.

A viaszmony a melegebb vidékeken a legerősebb családba is bemegy erővel, ha a kijáró telve van is méhekkal, és mihelyt a lépeket eléri, petéit leszórja arra, mire a méhek elfoghatják, már készen van petéi lerakásával; de ha a család rendben van, — az anya egészséges, a méhek letakarítják a petéket, a mi az aljdeszkára hull, az a hulladékban kikéli és élősködik, de bármennyi legyen is ott, a lépekre soha fel nem jut.

A lépek akkor molyosodnak meg, ha az anyának hibája van, vagy öreg, vagy beteg, vagy elveszett, kaptárokban pedig még, ha tulsok a lép.

Mihelyt a lépek molyosok, az ingatlan építményü lakból a méheket azonnal zavarjuk ki, hogy más családnál keressenek helyet, ez építményt pedig használjuk, a hogy tudjuk. Az ingó építménynél megvizsgálhatjuk a családot, ha nincs anya, vagy hibás, a kereteket kiszedve, tisztítsuk le róla a méheket kint, a méhestől 10—15 lépésnyire, ha a család rendben van s csak a kevés nép által el nem foglalt keretek molyosodnak meg, a felesleges kereteket szedjük ki s megtisztítva a molytól, tegyük félre.

Igyekezzünk ezt mielőbb megtenni, mert rablók jöhetnek rá, s nemcsak ezt teszik tönkre, hanem több családot is. Voltam oly méhesben, hol 127 családból a rablás után 22 család maradt meg.

Anyátlan, 3 évesnél idősebb, vagy beteg anyát ne tőrjünk méhesünkben.

Sok évi méhészkedésem alatt sohasem molyosodott meg a méhnyílásban lépem.

A kint levő kereteket 2 cm távolságra rakom a kerettartóra és 2—3 hetenként megnézem s ha sárga port látok a lép felületén, azt lekefélem, mert az már a viaszmony kis álczája. Kéneznem soha nem szoktam lépemeimet. Midőn a kaptárból kikerül a keret, akkor kell nagyobb figyelmet rá fordítani, ezeket szereti a viaszmony. A gyűlt sonkolyra vigyázni kell, igen jó, ha leforrázzuk s kiszáradni engedjük, míg olvasztásra kerül.

Ha kereteket rakunk a kaptárba, természetesen nézzük meg, tiszta-e, de ha volnának is rajta peték, azokat ne vizsgálgassuk, mert úgy sem láthatjuk szabad szemmel, ha van rajta pete, megtisztítják a méhek.

Mihelyt tavaszkor 10° R. meleg van árnyékban, a kaptár

fenékdeshkáját s a kasok alatti deszkát is tisztítsuk le, aztán később, ha ráérünk, tisztítsuk le párszor, ha a méhek az aljra érnek, akkor már bizzuk rájuk, de szükséges, hogy a kijáró mindig egészen a fenékkal egyirányban legyen.

Ne féljünk tehát a viaszmoltyól, nem oly veszedelmes ellenség az, csak a tisztaságra ügyeljünk, a menyire időnk engedi, hogy magunk ne adjunk alkalmat s módot szaporodásukra, mert a méheknek felesleges munkát ad.

Bacsokay Sámuel,

A méhek őszi vásárlása.

Vannak kereskedelmi méhtelegek, melyeknek hirdetéseiben olvassuk, hogy még augusztus, szeptember, sőt még október havában is bocsátanak áruba rajokat. Természetesen ezen kínálat nem vonatkozik a mi vidékünkre, hol a méhek a juniusi főhordás után legtöbb helyen alig képesek a napi szükségleteiket behordani. Tehát aki a mi vidékünkön ily későn rajokat vásárol, az csak a méhei által begyűjtött méz fogyasztói számát növeli.

Mindazonáltal nem helytelen dolog a méhek őszi vásárlása, ha azokat oly célból vesszük, hogy tavasszal — midőn úgy a kitelelt családok, mint a korai rajok drágák — méhesünk életképes családokkal kezdje meg a hordást, vagy a szaporitást.

E célból legtanácsosobbnak tartom, hogy a vásárlásnál mellőzzük a kaptárban lakolt méheket s inkább parasztkasokat vásároljunk.

A parasztkasok legfőbb előnye abban rejlik, hogy azokat tavasszal az első raj kibocsátása után 22 napra kidoboljuk s azt egy kaptárba lakoljuk. Lesz így a megvásárolt kasból két életerős család, e mellett a kasból mézet s mülépek készítésére alkalmas tiszta viaszt is nyerünk.

Legjobb ideje a parasztkasok vételének, midőn a gazdák a lakénevezést még nem kezdték meg.

A parasztkasok vételénél a következők tartandók szem előtt :

1. Nem tanácsos olyan kas vásárolni, mely három vagy ennél több rajt bocsátott ki, mert az ilyen kas jövőre vagy egészen meddő marad, vagy későn rajzik. Az ilyen kas, ha nehéz is, rendszerint kevés a méhe.

2. Nem jó vén családot vásárolni, mert ez a pusztulás eshetőségeinek jobban ki van téve, mint az ifjabb s e mellett a lépek régiek lévén, kevés viaszt remélhetünk attól, mert a kiolvasztásnál nagyon sok lesz a sonkoly.

3. Másod- és harmadrajt sem tanácsos venni, mert ki tudja, rendelkeznek-e a kitelelésre szükséges élelemmel, s ha igen, akkor is tavasszal nehezen haladnak előre.

4. Fialat anyakasok, a melyek csak egy rajt adtak, vagy első rajok a legalkalmasabbak a megvételre, ezek közül is a rajt illeti az elsőség.

5. Ezek közül is legjobb, a mely népes és nehéz. A népeséget meg lehet állapítani, ha a kas oldalát megkopogtatjuk, annak zúgása nagy és hosszantartó, akkor elég népes, míg ellenben, ha a zúgás rövid, a nép kevés. Vagy ha a kas szélét felemeljük s látjuk, hogy a méhek a lépek alját is egészen befödik, hogy az ki nem látszik, vagy ha még az aljdeszkán is tartozkodnak, bátran megvehető. Azonban a melyben a méhek a lépeket el nem födik, nem alkalmasak. Ezek legtöbb esetben anyátlanok.

6. A kasba lakolt családok életképessége még annak súlyától is függ. Így ha a kas brutto súlya 20 klgr. vagy ennél nagyobb, életképes, míg a 20 klgr.-nál könnyebb kasok megvétele nem ajánlatos.

A méhek őszi vásárlásánál arra is gondunk legyen, hogy a megvásárolt kasokat még a hideg beállta előtt szállítsuk haza. Ha a nagy hideg meglepett, a kasokat bolygatni nem tanácsos, mert a család könnyen megfagyhat.

A telelésre alkalmas kasok hazaszállítása sem oly könnyű dolog, mint azt némelyek képzelik. Nagy elővigyázattal kell tehát lennünk, hogy kárát ne valljuk.

A szállítandó kasok mindenikét csucsára kell állítanunk, azokat egyenként kendővel leborítjuk s a kendő négy szögletét alól szorosan összekötjük. Ha egy kast kisebb távolságra akarunk szállítani, legtanácsosabb azt egy emberrel kézben elszállíttatnunk. Ellenben, ha több kast vagy nagyobb távolságra kell szállítanunk, azokat egy szénával bélelt szekérbe csucsukkal lefelé oly módon kell elhelyeznünk, hogy azok egymáshoz ne ütődjenek s ne mozogjanak. A szekeret pedig csak lépésben hajtjuk.

Minden összeverődés vagy rázódás folytán a lépépitmény könnyen megbomlik, összedül s a kifolyt méz a méheket elpusztítja, mielőtt célhoz értünk volna.

A kasoknak csucukra való állítása is azért feltétlenül szükséges, mert rendes állásukban inkább ki vannak téve a lépépitmény megbomlásának s teljes kihullásának. A kasban megbomlott lépek visszahelyezése pedig teljes lehetetlen.

Szeptember havi teendők,

különös tekintettel a méhek betelelésére.

Szeptember havában a mézelésnek már mindenütt vége van. A mi csekély mézet a méhek már imitt-amott találnak, az még a napi szükségletre is alig elégséges. Méhikéink már augusztus havában téli fészük berendezéséhez fognak. Vizsgáljuk át tehát családainkat alaposan, legyünk segítségökre a téli fészek előkészítésében; a mézúrt, ha még eddig nem tettük, ürítsük ki s kezdjünk a költőtér rendezéséhez, illetve a családok átvizsgálásához.

A betelelésnél a következőket vegyük szemügyre: 1. van-e anya és milyen állapotban; 2. a család népességét s 3 szor a télire szükséges mézkészletet.

Az anyáról tudnunk kell, hogy az milyen idős és ha fiatal, megrajzott család anyja megtermékenyült-e? Ha netalán az anya öreg, reggel pusztítsuk el s este tegyük be a fiatal, termékeny anyát szoktatóba, a család szívesen fogadja.

A betelelendő családok mindig erősek legyenek, e végből a gyengébb családokat egyesíteni kell. Az egyesítendő családok anyái közül az öregebbet reggel elpusztítjuk s népével éreztetjük az árvaságot. A népet az est beálltával keretekkel együtt átrakjuk a másik család mézürébe s onnan az éjen át — a költőtérbe anyát érezvén — bevonul oda s a másik néppel egyesül.

A téli mézkészletnél ügyeljenek arra, hogy a családnak annyi méze legyen, hogy májusig beérje vele.

A beteleléshez befödézett mézes lépet kell használni, ha netalán valamelyik családnak nem volna ilyen, etessük a családot nagy adagokban kissé higitott pergetett mézzel.

A téli fészek berendezésénél a méhek természetének megfelelően járjunk el. A méhek a téli fészkeket ott rendezik be, hol az őszi fiasítás van. Ha az utolsó fiasítás a költőtér felső keretein lenne — nem lenne fölöttük elegendő méz — mivel az e célra a mézürbe gyűjtött mézet már elvettük. A fiasításos lépeket tehát rakjuk le a költőtér alsó sorába, azok mögé pedig mézzel félig

hordott, de teljesen kiépített lépeket — köztök virágporos is legyen. A második sorba a mézzel telt keretek jönnek — legkevesebb 6, a röplyuk felől levő oldalon az alsó és felső sorban egy-egy virágporos lépet helyezünk s ezek után a többi mézes lépeket s legutolsónak egy üres lépet.

A kaptárokat vegyük jól szemügyre, vajjon nincs-e rajtuk repedés, melyeket ideje korán ki kell javítani.

Ha tehát így elrendeztük a lépeket, az ablakot a keretekig elé tolva az ablak és ajtó közti térre, valamint a mézúr fedődeszkájára tegyünk 4—5 rétü ujságpapírt vagy más rossz hővezető anyagot.

A betelelés után a méheket háborgatni nem szabad. mert újbóli háborgatás után a méhek a betapasztásra már nem találnának anyagot, lakások hidegebb lenne s esetleg a család pusztulását vonná maga után

A viaszolyok s más méhellenségeket pusztítsuk; a röplyukat szükítsük meg, nehogy esetleg a mégis gyengébb családok rablásnak legyenek kitéve.

A már kiszedett kereteket megtisztogatva tegyük lehetőleg szellős helyre.

Tisztogassuk meg az üres kaptárokat is s ne hagyjunk benne semmi olyast, mi az egereknek tanyát biztosíthatna.

Mezei.

A tisztessű (tarlóvirág, *Stachys recta*).

Midőn e czimet látja a t. olvasó, mintha hallanám, hogy felsohajt: »Ha volna.« Pedig nem is oly nagy dolog a tisztessű termelése.

Nem elég a méheket okszerűen kezelni tudni. Nem elég tanulmányozni azok életét. Lehetünk bármily jó méhészek, érthetünk a méhek kezeléséhez akármilyen jól, nem sokat ér, ha a méheknek nincs meg az alkalmuk mézet gyűjteni.

Az időjárás mostohasága a méhlegelő hiánya már nagyon sok méhészt kedvetlenített el s hagyatta abban a gazdaság ezen jégkisebb összegű befektetést igénylő jövedelmező ágát.

»Nem volt mézhozam a hosszantartó esőzés vagy szárazság miatt«, mondja sok méhész s lemond a méhekkel való bajlódásról, méheit eladja. De most feleljen kérdésekre, aki tud. Az a szárazság vagy hosszantartó esőzés használ-e a gazdaság többi ágának? Gabonának, szőlőnek, gyümölcsnek, kerti veteményeknek stb.?

S mégis mindamellet, hogy rossz esztendő volt, más tavasszal éppen oly reménnyel és szorgalommal szánt, vet, kapál stb., s ha ez év sem vált be, jövőre újra kezdi. Miért nem hagyja abba, hiszen a gazdaság minden más ága sokkal több verejtéket, pénzáldozatot követel, mint a méhészet.

Ne haragudjunk a méhészetre, hanem gondoljuk meg, milyen kevés azon méhészek száma, kik a méhek kezelésén kívül azok méhlegelőjének javítása céljából valamit tettek.

Az akáczfát kivágják, a hársat nem kimélik, a szántóföldeket oly mélyen szántják, hogy abból a mezei virágok tövét kiforgatják. Szóval egyik oldalról a mézhozam szaporítására mindent elkövetnek, más oldalról annak legfőbb feltételét a legelőt mesterségesen elrontják.

Ideje volna más oldalról is munkálkodnunk, mesterséges méhlegelők készítésével okszerű kezelésünket segítenünk.

Nincs hazánkban olyan növény, mely a mézélésre oly alkalmas lenne, mint a tisztesfű vagy tarlóvirág. A gyümölcsfák, a hárs, az akácz csak időszaki növények, virágzásuk csak kis ideig tart, míg a tisztesfű május közepétől késő őszig virágzik s virágja a mézhez szükséges nektárt bőven tartalmazza.

A tisztesfű a milyen hálás és hasznos növény, éppen oly kevés gondozást igényel.

Vegyük tehát mesterséges termelés alá, mert vele a méhek legelőjét még az esőben szükölködő években is — midőn más virág nincs — kora tavasztól késő őszig biztosítjuk.

A tisztesfű oly mézhozamot biztosít, melynél jobbat és állandóbbat egy virágtól sem nyerünk. Méztartalma minden virágét felülmulja s e mellett még akkor is, midőn a többi virágok már régen elnyiltak, még mindig kínálja a nektárt.

Termelése nagyon egyszerű. Ősz elején, midőn a tisztesfű magva érik, a szántóföldekről szedjük össze a vadon tenyésző tisztesfüvet, csépeljük ki s magvait ritka szövetű zacskóban tegyük száraz, szellős helyre, kamrába, padlásra. Tavasszal pedig vessük a méhes közelébe.

A területet, a hova elvetni akarjuk, őszzel hordassuk meg trágyával, ásassuk fel jó mélyre, hogy a trágya alá kerüljön. Hagyjuk így tavaszig. Tavasszal kapáljuk fel azt újra jó mélyen,

hogy a gyomok kipusztuljanak, egyengessük el a földet és gerblyéjük meg.

Ezután egy kis kapával huzzunk a föld hosszában 3–5 cm. távolságra egymástól ugyanily mély barázdákat, vessük ezen barázdákba el a magot s földjük be 1–2 cm. vastagon földdel. Ha száraz tavasz van, segítsük elő a magvak kikelését locsolással.

Midőn a magvak kikeltek, már utánjárást nem igényelnek, mert a megtrágyázott jó földben sokkal bujábban és nagyobbra nő, mint a vadon tenyésző.

A tisztesfűnek van egy jó tulajdonsága, mely megóv bennünket attól, hogy más évben is vessük. Mennél jobban megmiveltük az első évben, annál kevesebb bajunk lesz vele később.

Más évben csak föl kell ásunk a területet s a tisztesfű ismét kikel, mert magvait a múlt őszszel elhullatta, s ez így megy évről évre.

Most már az a kérdés, mekkora területet vessünk be tisztesfűvel. A tisztesfű mütán bokrosan buján terem, nem igényel nagy területet. Kis területen is nagyon sok tenyészik. Elég neki 40–50 □ m terület, vagyis akkora, mint két kis szoba, hogy hasznosan tenyészthessük. De lehet bevetni vele a kertü utak széleit, az udvar egy részét; földolog az, hogy puha földben legyen. Nem kell tőle sajnálni e kis területet, mert annak hasznát a mézhozamban kamatos kamatjával együtt behozza.

A tisztesfűnek még az a jó tulajdonsága is megvan, hogy a legszárazabb nyárban is tenyészik, midőn más virág ellankad, mégis ilyenkor ne sajnáljuk koronként megföcsölni, hogy üdébb legyen, mert ily kis terület meglocsolása, ha a víz messze nincsen, $\frac{1}{4}$ óránál több időt igénybe nem vesz.

Tessék megkísérteni termelését, mert a ki megtette, nem bánta meg.

Különös méhlokás.

— Irta: Fodor. —

A méhészet történetében párját ritkító esetnek voltam tanuja K. S. barátommal a múlt év őszén.

Egy szép októberi vasárnap délután kísétáltunk a mezőre. Siettünk élvezni a még elég kellemes meleg levegőt, mert ki tudja,

mily hamar beköszönt az őszi esőzés, mely rendszeren havazással végződik s aztán az idén kellemes kirándulásról már nem is álmodhatunk.

Utunk a letarolt földek között vezetett a szőlőhegyekhez. Az ut a szántóföldeknek¹ jóval mélyebben feküdt.

Amint közömbös dolgokról beszélgetve csendesesen tovább haladtunk egymás mellett, már távolról észrevettük, hogy az ut magas párkányán néhány pásztorfiu nagy tevékenységet fejt ki, hogy botjával a földet minél mélyebbre ássa, s láttuk, hogy fáradságuk előttünk talányszerü eredményéből jóízűen lakmároznak.

Találgatni kezdtünk, hogy mit lehettek azok a földben, hogy oly mohón fogyasztják. Én azt állítottam, hogy csicsókát ásnak, míg barátom azon vélekedése mellett kardoskodott, hogy bizonyosan valaki gyümölcsöt vagy szőlőt lopott s azt ott a földbe rejtette, de arról valószínűleg megfeledezett vagy nem volt ideje és alkalmá elvinni; a pásztorfiuk azt most megtalálták s osztzkodnak rajta. Fogadást is kötöttünk állításunkra.

Azonban minél jobban közeledtünk a helyhez, annál inkább vesztettük reményünket a fogadás megnyerését illetőleg, de később, midőn már jobban kivehettük, hogy a pásztorfiuk által talált csemege elfogyasztási módja nem felel meg sem a gyümölcs-, sem a szőlőévézés módjának, kénytelen-kelletlen kölcsönösen lemondottunk fogadásunk kötelező voltáról.

E kételyek közt végre elérkeztünk a kérdéses helyhez s legnagyobb meglepetésünkre látjuk, hogy a mintegy 50 □ cm. területen kiásott föld üregében mézzel telt lépek voltak, melyek nagy részét a pásztorfiuk letördelték.

A méhek egy része, melyeket a pásztorfiuk a fészek felbon-tásakor — állítólag kalapjaik- és kabátjaikkal levertek -- élettelenül hevert a földön szerteszét, míg a más életben maradt része zavartan röpködött idestova.

Legnagyobb sajnálatunkra nem voltunk képesek a vandál-módjára szétrombolt fészek és az abban elhelyezett lépek fekvését megállapítani, mert a lépek a beontott földdel keverve, halomra dőlve feküdtek az üreg fenekén. Annál kevésbbé állapithattuk meg azon nyílás helyét, a melyen át a méhek ki- és bejártak, vagyis röpnilyásul használtak.

Midőn a helyet elhagytuk, azon tanakodtunk, vajjon képesek lettek volna-e a méhek ezen különös lakásban kitelelni, eltekintve attól, hogy a család látszólagos létszámához arányitva, elég méz-készlettel rendelkeztek? Ha a hideg nem is, de nem ártott volna-e nekik a nedvesség a tavaszi olvadáskor? Nem idézte volna-e elő a lépek megpenészedését és a fiasításrothadást?

Mindezekről eltekintve, be kell látnunk, hogy a méhek lakásuk megválasztásában nem igen kényesek, s a szükségétől kényszerítve, megalkusznak igen könnyen a körülményekkel, mert ha azokat államéletük feltételeivel csak egy kissé összeegyeztethetik, — szívós önfentartási ösztönüknek engedve — elfogadják s ahhoz alkalmazkodnak.

De még a mai napig is sajnáljuk, hogy nem lehattunk mi e különös méhlikás felfedezői, hogy helyzetüket alaposan kitanulmányozhattuk, esetleg arról fénykép-felvételeket eszközölhattunk volna.

Vegyesek.

A komárommegyei g. e. méhészeti szakosztálya ez évi közgyűlését és ezzel kapcsolatban V. vándorgyűlését augusztus hó 29-én d. e. 9 órakor Duna-Almás község nagyvendéglőjében tartotta meg. A közgyűlés tárgyai voltak: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az évi zárszámadás és a f. évi költségvetés. 3. Folyó ügyek. A vándorgyűlés tárgysorozata volt: 1. A költéssenyvről. Gyakorlati tapasztalatai alapján előadja: Molnár Máté. 2. A Boczonádi Szabó Imre. 3. Gyakorlati előadás a betelelésről Tárnok Zs. méhtelepén. 4. Indítványok. 5. Méhkaptárok kisorsolása. 6. Kivonulás Lilla sirjához. Délben közös ebéd. Délután az uradalom tulajdonát képező és kiváló gyógyhatású s megfelelő kényelemmel berendezett kénestüdő megtekintése, amelyben a fürdés a vándorgyűlés tagjai részére az uradalom szivességéből — egész nap díjtalanul rendelkezésre állott. Végül kirándulás Neszmélyre a helyi rendező-bizottság szives kalauzolása mellett az ottani nevezetességek megtekintésére.

Szabadjegy Amerikába és vissza Magyarországba. Az Amerikában, St. Louisban megjelenő »Uj Világ« óriás kedvezményben részesíti olvasóit. Igaz amerikai találekonyssággal honorálja az irodalombarátok fáradozásait, midőn felajánl egy szabad hajójegyet Fiumétól New-Yorkig és vissza Fiuméba bárkinék, aki félév alatt

a legtöbb előfizetőt küldi be a kitünően szerkesztett, művészi kiállítású lap számára. Az »Uj Világ« pályázata nyilvános és minden számban ki lesz mutatva, hogy ki vezet a pályázatban és hogy kinek vannak a legnagyobb esélyei a szabadjegy elnyerésére. A szerencsés nyerő ezenkívül térti vasuti jegyet kap Magyarország bármely pontjától Fiuméig és New-Yorktól a Missouri folyam keleti oldalán lévő bármely városig. Ezenkívül temérdek meglepetésben részesíti az »Uj Világ« az olvasóit, ép úgy mint a legtöbb amerikai lapnál szokásban van. Kiváncsian várjuk az eredményt és tudjuk biztosan, hogy Magyarországról temérdek pályázó lesz az ingyen amerikai utazásra — Az »Uj Világ« legutóbbi száma a szokott kitünő tartalommal jelent meg. Madarász László, Magyarország egykori rendőrminisztere, aki a szabadságharc óta Amerikában él, Kossuth Lajosról közöl történelmi becsű, rendkívül érdekes visszaemlékezéseket. Cikket látunk még Miksa mexikói császár tragédiájáról, szellemesen megírt érdekes amerikai apróságokat, kitünő elbeszéléseket és az amerikai magyar farmerek életét ecsetelő közleményeket. A művészi kivitelű színes címlapon kívül az amerikai indiánokat látjuk gyönyörű képsorozatban, továbbá a st. louis-i világvárosi életet, hatalmas felhőkarczolókat és a chicagói óriás La Salle pályaudvart. A meglepően szép lapnak a szerkesztője Németh Péter, a magyar irodalomnak régi ismerőse és főleg az Uránia színháznak irt sikeres darabjaival biztosított magának jó nevet. Az Uj világot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Évi előfizetési ára 10 korona, mely ajánlott levélben is elküldhető az »Uj Világ«, Box 1385. St. Louis, Mo., U. S A címre. Mutatványszámot bárkinek szívesen küldenek.

Nemzetközi alkoholizmus elleni X. kongresszus. Az 1903. év április havában Brémában tartott nemzetközi alkoholizmus elleni IX. kongresszus elhatározta, hogy a nemzetközi X. kongresszus 1905. évben Budapesten fog ülésezni. A szervező-bizottság — főleg a külföldi érdeklődők kívánságának megfelelően — megállapította, hogy a kongresszust 1905. évi szeptember hó 11-től 16-ig bezárólag tartja meg. A kongresszuson való részvétel, valamint mindennemű más bejelentés dr. Stein Fülöp főtitkár czimén a nemzetközi alkoholizmus elleni X. kongresszus irodájába intézendő. A kongresszusra vonatkozó mindennemű felvilágosítás itt nyerhető. Az iroda czime f, évi szeptember hó 1-ig Budapest, IV., Központi városháza, azontul VII., Mücsarnok, Városliget. A kongresszussal kapcsolatban rendezendő kiállításra vonatkozólag bővebb felvilágosítást ad dr. Kovács Gyula kir. tanácsos, a kereskedelmi muzeum igazgatója (V., Váczi-körut 32). A kiállítandó tárgyak Budapest, VII., Mücsarnok Városliget czim alá küldendők. A kongresszuson való

részvételre a jelentkezéseket lehetőleg szeptember hó 1-ig kell beküldeni. A kongresszusi tagdíj 6 korona. A pénzküldemények a végrehajtó-bizottság pénztárosához Tauffer Károly gyógyszereshez (Budapest, VI., Teréz-körút 39.) címzendők. A tagok a kongresszus valamennyi nyomtatványát ingyen kapják. A tagok a magyar királyi államvasutak összes vonalain bármely állomásról Budapestig és a kiinduló állomásra vissza-, gyors-, személy- és vegyesvonattal az I. és II. osztályban a használandó vonatnemnek megfelelő a közvetlen alacsonyabb osztályu rendesáru egész, a III. osztályban pedig személy- és vegyesvonattal féláru II. oszt. menetjeggyel utazhatnak. A kongresszus tagjainak elszállásolásáról a kongresszus lakásügyi-bizottsága gondoskodik. Amennyiben a tagok a lakásra vonatkozó óhajukat idejekorán tudatják a lakásügyi-bizottsággal, úgy ez akár szállodában tart fenn nekik megfelelő szobát, akár pedig ingyenlakást biztosít nekik, kérjük azonban a tagokat, hogy ebbeli bejelentésüket legkésőbb szeptember hó 1-ig megtenni sziveskedjenek.

Végleges munkarend. Hétfőn, szeptember hó 11-én. Délután 4 órakor. A „Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége“ által rendezett nyilvános gyűlés a Mücsarnokban. Előadók: Gray—London, Hoffmann—Bremen, Kassowitz—Wien, Gonser—Berlin, Wakely—London. Esté fél 9. órakor. Ismerkedési estély a mücsarnok kupolatermében. Kedden, szeptember hó 12-én. Dél előtt 10 órakor a Mücsarnokban. 1. A kongresszus megnyitása. 2. A kongresszus tisztikarának megválasztása. 3. Hivatalos üdvözlések és üdvözlő iratok felolvasása. 4. Ünnepi előadás, tartja Prof. Dr. Gruber—München: Az „én“ egészségtana. (Vita nélkül.) Délután 3 órakor a Mücsarnokban. 1. Az alkohol befolyása a szervezet ellenálló képességére, különös tekintettel az átöröklésre. Referensek: a) Prof. Laitinen—Helsingfors; b) Prof. Weygandt—Würzburg. 2. A műbor higienikus jelentősége. Referens: Prof. Liebermann—Budapest. Este 8 $\frac{1}{2}$ órakor. A magyarországi abstinens egyesületek estélye. Rendezi: az Orsz. Magyar Alkoholelles Egyesület a Nemzetközi Good Templar rend Magyarországon, az Alkoholelles Munkás-Egyesület és az Alkoholélvezettől Tartózkodók Egyesülete (Erdély). Előadók: Juliusburger—Berlin: Abstinencia és világnézet; Lutoslavsky—London: Az abstinencia Lengyelországban; Ernst—Zürich: Az abstinens mozgalom Svájcban. Szerdán, szeptember hó 13-án. Dél előtt 9 órakor a Mücsarnokban. 1. Alkohol mint tápszer. Referens: Prof. Kassowitz—Wien. 2. Alkohol és nemi élet. Referens: Prof. Fogel—Chigny près Morges. Délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor a Mücsarnokban. 1. Alkohol és büntetőtörvény. Referensek: a) Prof. Lombroso—Turin; b) Prof. Bleuler—Zürich; c) Prof. Vámbéry—Budapest. 2. A szesz

italok végzetes hatása az afrikai benszülöttekre. Referens: Müller—Groppendorf. Este 8 órakor. Katholikus estély Rendezi a katolikus egyesületek szövetsége. Előadók: Kapitza—Tichau, Orel—Wien, Dür—Krumbach, Lénard—Veldes, Csillag—Budapest, Geőcze—Budapest, Vragassy—Budapest. Betegsegélyző-pénztárak gyűlése. Előadó: Schwartz—Budapest. Internationaler Alkoholgegnerbund összejövele. Csütörtökön, szeptember hó 14-én. Délelőtt 9 órakor a Mücsarnokban. Iskola és nevelés az alkoholizmus elleni küzdelemben. Referensek: a) The Honble Mrs. Eliot Yorke—Southampton; b) Hähnel—Bremen; c) Eötvös—Szolnok; d) Fischer—Pozsony; e) Kirschanek—Szentistván. Délután 4 órakor a magyar kir. Orvosegyesületben. Elmeorvosok összejövele. Előadók: a) Delbrück—Bremen: Abstinencia az elmegyógyintézetekben; b) Waldschmidt—Berlin: Az iszákosok gondozásának jelenlegi állása Németországban; c) Bezzola—Ermatingen: Az alkoholizmus gyógytana; d) Michel és Legrain—Paris: Az iszákosok gyógyítása; e) Juliusburger—Berlin: Belátás hiánya az iszákosoknál. Este 8¹/₂ órakor Budapest székesfőváros estélye. Péteken, szeptember hó 15-én. Délelőtt 9 órakor a Mücsarnokban. 1. A munkások kulturális törekvései és az alkohol. Referensek: a) Vandervele—La Hulpe; b) Kiss—Budapest. 2. Alkohol és munkaképesség különös tekintettel a katonai trainingre. Referens: Mitander—Föllinge. Délután 3 órakor a Mücsarnokban. Az alkohol ipari felhasználása, mint az alkoholizmus elleni küzdelem eszköze. Referensek: a) Dazinska-Golinska—Krakow; b) Klemp—Budapest; c) Malcomes—Budapest. Este 8¹/₂ órakor. Egyetemi hallgatók estélye. Előadók: Holitscher—Pirkenhammer, Enderstedt—Stockholm, Deutsch Frida—Wien, Tarczai—Budapest. Szombaton, szeptember hó 16-án Délelőtt 9 órakor a Mücsarnokban. Az italmérés reformja. Referensek: a) Eggers—Bremen; b) Legrain—Paris; c) Helenius—Helsingfors. Délután 3 órakor a Mücsarnokban. Az alkoholizmus elleni mozgalom szervezése. Referensek: a) Wlassak Wien; b) Máday—Budapest; c) Stein—Budapest. Este 8¹/₂ órakor. Népgyűlés. Rendezi a kongresszus munkás-bizottsága. Szónokok: Fogel—Chigny, Fröhlich—Wiener-Neustadt, Kiss—Budapest. Vasárnap, szeptember hó 17-én. Kirándulás a Balaton mellé. Budapest déli vasut—Siófok—Balatonfüred—Siófok—Budapest.

Tartalom: Kérelem. *Az eluőktség.* — A méhek betelelése. — A viasz-moly. *Bacskay Sámuel.* — A méhek őszi vásárlása. — Szeptember havi teendők. *Mezei.* — A tisztessű (tarlóvirág, *Stachys recta*). — Különös méhlikás *Fodor.* — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utca 10. sz.